

Frankopanska priča Tomislava Beronića

(U spomen na bulu pape Pia II. izdanu u Sieni 30. 3. 1459. kojom je oštarskom svetištu dao neke posebne povlastice.)

Oštarije, godina 1481.

Pjesma za kneza modruškog

Dobri kralj Matijaš Korvin nakon dugog razmišljanja potvrdio je ispravom od 1. ožujka 1481. godine „vazda vjernomu i odanomu knezu Stjepanu i sinu mu Bernardinu svečanu povelju, kojom je njima potvrdio sve stare posjede i novije tekovine“, a učinio je to „s voljom prejasne gospođe kraljice Beatrice, svoje premile supruge“.

***

Vijavica je bila toliko snažna da je cesta potpuno nestala ispod snijega. Dvojica kopljanika spustili su se sa svojih sedala na tlo i kopljima ubadali snijeg ispred sebe ne bi li se nekako zadržali na dobrom putu. Iza njih jahala su knez modruški Stjepan i njegov sin Bernardin.

- Čujete li zvono?! – vikne jedan od vojnika.

Sva četvorica se umire i osluhnu. Čak su i konji potpuno utihnuli.

- Nismo daleko. – Bernardin se približi ocu. – To je zvono naše crkve Gospe od čudesa. Još malo pa ćemo biti na sigurnom i toplom.

Knez Stjepan ga umorno pogleda i šutke kimne. Već je nekoliko godina sve više prepuštao sinu donošenje odluka važnih za obitelj i kneževske posjede. Osjećao je kako se bliži kraj njegovog zemaljskog života. Čak se i radovao susretu s Gospodinom, tim više što je znao da je Bernardin dorastao odgovornostima kneza modruškog. Njegov mlađi sin Matija bio je pouzdan, čestit i pobožan, ali ne tako ambiciozan i odlučan kao Bernardin, te je uvijek ostajao negdje sjeni starijeg brata. Ipak, braća su se dobro slagala, pa je i s te strane osjećao zadovoljstvo.

U mislima se vratio na više nego uspješan susret s kraljem Matijašom kojega su prije nekoliko dana imali u Zagrebu. Osim što je povratio neke posjede u Vinodolu još je za sve svoje posjede dobio potvrdu svih kraljevskih prava osim tridesetine, kao nagradu za dugogodišnju vjernu službu i odanost u najodsudnijim trenucima. Ipak, veliki dio zasluga pripadao je Bernardinu i njegovoj ženi Lujzi Aragonskoj, nećakinji kraljice Beatrice koja ih je otvoreno zagovarala kod svoga muža kralja Matijaša. Godine provedene u kraljevoj nemilosti zbog samovolje krčkog kneza Ivana VII. postale su prošlost i pred Bernardinom više nije bilo druge ugroze osim Osmanlija.

- Evo crkve! – iz misli ga trgne uzvik vojnika.

Podigne glavu. Bili su tek na nekoliko koraka od golemog sivog zida, a jedva su ga vidjeli kroz gustu mećavu. - Idemo pravo u osteriju. – zapovijedi Bernardin. – Pobrinite se za konje, pa nam se pridružite. Dotle će nam krčmar nešto spremi za objed.

Kraj velikog ognjišta gostinjske prostorije na niskim tronošcima licem okrenute prema vatri sjedile su dvije osobe u iznošenim zimskim ogrtačima pokrivene kapuljačama. Za stolovima nije bilo nikoga. Bernardin širom otvori vrata i propusti oca, pa ih zatvori i navuče debeli platneni zastor. Knez Stjepan se uputi do stola najbližeg ognjištu.

Dvojac kod ognjišta se okrene. Jedan je bio još golobradi mladić blago pogrbljen, tupog pogleda i ružnih crta lica. Nešto nerazgovjetno promumlja i pogne glavu. Drugi je bio sredovječni muškarac kratke neuredne brade s povezom preko očiju. Bernardin uoči staru lutnju kraj svežnja pored kamina.

- Dobar dan dobri ljudi. – slijepac pozdravi ugodnim zvonkim glasom. – Pridite i ogrijte se. Ovo nevrijeme nema namjeru skoro prestati.

- Dobar dan. – uzvratu Bernardin. – Gdje nam je domaćin?

- Rekao je da ide do crkve i da se neće dugo zadržati. – odgovori i spusti kapuljaču. – Vrijeme je posta pa gostiju ionako nema, a još je i vijavica. Ja bih vas rado poslužio, ali sam slijep, a Ratko baš i nije za takav posao. Potapša nekoliko puta po ramenu momka pored sebe. Mladić podigne glavu i ispusti iz sebe neku čudnu mješavinu smijeha i tuljenja.

Bernardin otvori svoje bisage, izvadi lijepo ukrašenu mješinu, s police kraj ognjišta dohvati dvije keramičke čaše i napuni ih vinom. Knez otpije gutljaj i zahvalno kimne sinu. Gusto crno vino mu je očito prijalo. Glavom pokaže prema slijepcu.

- Ti si pjevač? – mladi knez se primakne ognjištu i nastavi ne čekajući odgovor. - Dat ću ti novčić ako nam nešto otpjevaš.

Slijepac se nasmiješi i tapkajući rukom po podu potraži svoju lutnju. Nekoliko puta prebere po žicama, ugodi tonove i zapjeva veselu narodnu pjesmu kakvu obično pjevaju žeteoci.

Knez Stjepan ga je isprva mirno slušao, a pri kraju je već počeo pomalo davati ritam vrhom stopala. - Lijepo pjevaš. – Bernardin izvadi novčić i položi ga na njegovo koljeno. Dok se saginjao primijetio je da slijepac ima preko lica nekoliko dubokih starih porezotina. – Kako ti je ime?

- Kirin. – okrene glavu prema smjeru iz kojega je čuo glas. – Od Dunčića iz Medvije.

- Gdje si zaradio ove rane na licu? – nakratko pogleda prema ocu. – Kao da su od sablje.

- Turske sablje, moj gospodine. – odmahne glavom. – Ima već preko deset godina kako su me posjekli u onim gudurama prema Kninu. Puno je naših ljudi tada palo, ali je i njihovih. Jedni kažu da smo bitku dobili, drugi da smo izgubili. To najbolje znade vlastela. Mi mali ljudi i obični vojnici uvijek samo gubimo.

- A s kime si se borio? – Bernardin ga prekine. – Tko je vodio našu vojsku?

- Njegova svjetlost knez modruški Stjepan. – ponosno odgovori. – Veliki je to čovjek. Opjevan u mnogim pjesmama. Bernardin se okrene prema ocu i zadovoljno nasmiješi. Izvadi iz futrole za pojasom nekoliko novčića i položi ih u slijepčev dlan.

- Otpjevaj nam sve pjesme koje znaš o knezu Stjepanu. – odmakne se do stolice i sjedne. – Nisam još imao prilike čuti nijednu.

- Hvala Vam, moj gospodine. – Kirin se nakloni nekoliko puta. – Ovo je za ubogog slijepca cijelo bogatstvo. Ne pamtim kad sam zadnji puta toliko novca imao u ruci.

Prebere po žicama i zapjeva pjesmu o tome kako je Stjepan gradio crkvu Gospe od čudesa, kako ju je biskup posvetio, kako su dizali crkvena zvona i kako je sveti otac Papa poslao bulu kojom je podijelio oprost od sedam godina i sedam četrdesetica za sada i na sve vijeke svima koji je posjete, iskreno se pokaju i ispovjedu te pruže darežljivu ruku za njezinu obnovu i uzdržavanje.

Tek što je završio s pjesmom Ratko se ustane, odnekuda iz svog ogrtača izvuče nekakav plitki drveni lončić i donese ga pred knezove tražeći milostinju, baš onako kako je uvijek činio kada je Kirin svirao i pjevao. - Ratko, vrati se. – slijepac ga pokuša uhvatiti rukom. – Gospodin nas je već izdašno nagradio. Ratko!

Momak se nije dao zbuniti. Stajao je ispred knezova pognute glave. Stjepan posegne za novcem i ubaci u posudicu dva srebrnjaka. Ratko se vrati do Kirina i tutne mu novčiće u ruku.

- Gospode Bože. – slijepi pjevač je pažljivo opipavao novčiće. – Da niste pogriješili, moj gospodine. Ovo su srebrni florini, a ne bakrenjaci. Sigurno ste pogriješili. Uzmite ih natrag. Dovoljno ste me nagradili. Bernardin je bio ganut čovjekovom skromnošću i poštenjem. Dohvati s police još dvije čaše, ulije u njih vina iz mješine i donese ih do Kirina i Ratka.

- Pijte, dobri ljudi. – ispruži je čašu prema Ratku koji je objeručke primi, a drugu primakne slijepčevoj ruci da je može osjetiti. – S novcem činite što vas je volja. Vaš je. Pošteno zarađen. Vrata osterije se otvore i u prostoriju uđu oba vojnika.

- Učinili smo kako ste rekli, gospodaru. – kratko se poklone knezu. – Konji su zbrinuti i pokriveni, nahranjeni i napojeni. S njima nemamo više nikakve brige do jutra.

- Dobro je. – Bernardin kimne. – Primaknite se ognjištu i zgrijte se. Zaslužili ste odmor.

Vojnici odlože oružje i opremu kraj kneževog stola i primaknu se vatri. Tišina ispuni prostoriju. Kirin prebere po žicama i zapjeva pjesmu o ljubavi kneza Stjepana i kneginje Ižote od Ferarre, njezinoj preranoj smrti i njegovoj tuzi za njom zbog koje se nikada više nije ženio. Dok je završavao pjesmu u osteriju uđe krčmar i iznenađeno zastane na vratima prepoznavši svoje goste.

- Oprostite mi Vaša uzorita visosti što Vas nisam dočekao. – sklopio je ruke i s neskrivenim strahopoštovanjem prilazio knezovima. – Počašćen sam Vašim dolaskom. Sad ću narediti da Vam se pripremi najbolja postelja. - Dobri moj Fabijane – slijepac iskoristi trenutak kada je krčmar prestao govoriti. – Kaži mi kome ja to pjevam? Znam da su velika gospoda, ali ne znam im imena, a nisam se usudio pitati. Reci mi tko me je to bogato nagradio i vinom napojio?

Domaćin zbunjeno pređe pogledom s knezova prema Kirinu. Nekoliko je trenutaka skupljao snagu da izgovori njihova imena.

- Naš mladi gospodar knez Bernardin. – ponosno se uspravi. – I Njegova svjetlost knez Stjepan Modruški.